

PITANJA I ODGOVORI

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: Zavod) dnevno komunicira kako sa svojim osiguranicima tako i s poslodavcima, vezano za specifičnu zdravstvenu zaštitu i prava s osnova ozljede na radu i profesionalne bolesti, način njihova ostvarivanja, posebno u nekim novim okolnostima.

Služba za zaštitu zdravlja na radu Zavoda stalno prati, analizira i daje upute za rješavanje nejasnoća i odgovara na pitanja koje postavljaju poslodavci, osiguranici ili druge zainteresirane osobe. Na taj način dolazimo do važnih informacija o funkcioniranju sustava, potrebnim dopunama ili korekcijama.

Direktna komunikacija sa studentima i sastanci koji su uslijedili iza toga omogućili su nam urediti pitanja zaposlenih studenata putem Student servisa. Već više od godinu dana zaposleni studenti na jednostavan način ostvaruju prava s osnova ozljede na radu ako se ozljeda dogodi. Omogućena je i jednostavna elektronička prijava rada studenata kao i uplata doprinosa od naručitelja poslova za slučaj ozljede na radu na osnovi koje i ostvaruju svoja prava ako se nezgoda desi.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju nastale su određene novine u ostvarivanju prava s osnova ozljede na radu i profesionalne bolesti vezane za dnevne migrante u pograničnim područjima kada je mjesto rada u jednoj, a prebivalište u drugoj državi članici Europske unije. Zavod je

dao jasne upute o postupanju u skladu s propisima koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj od dana punopravnog članstva u Europskoj uniji, tj. od 1. srpnja 2013. godine.

Uvažavajući probleme poslodavaca koji poslove obavljaju na terenu, Zavod u sklopu pozitivnih propisa iznalazi rješenja i načine kojima omogućuje poslodavcima obavljanje periodičnih pregleda za radna mjesta s posebnim uvjetima rada prije roka, tj. prije odlaska radnika na teren.

Već i jednostavne analize pokazuju da svakodnevno raste interes poslodavaca i da se ulažu značajni naponi i materijalna sredstva za poboljšanje uvjeta rada, što neupitno znači ulaganje u očuvanje zdravlja radnika. Veća briga za zdravlje radnika uvijek daje nadu i pokazatelj je da svijest o potrebi očuvanja zdravlja radnika postaje prioritet u odnosu na druge važne zadaće poslodavca.

1. Student koji je zaposlen putem Student servisa ozlijedio se na radu kod poslodavca. Tko u predmetnom slučaju podnosi prijavu o ozljedi na radu, poslodavac ili ustanova putem koje je student zaposlen?

U slučaju ozljede ili bolesti učenika ili studenta za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika ili studenata, postupak zbog utvrđivanja može li se ozljeda, odnosno bolest smatrati ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću te je li ta ozljeda, odnosno bolest nastala na radu ili

u svezi s radom pokreće po službenoj dužnosti ili na zahtjev ozlijeđenog studenta, temeljem članka 128., stavka 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 80/13. i 137/13., u daljem tekstu: Zakon) *organizator poslova i aktivnosti iz članka 16. Zakona*, odnosno u predmetnom slučaju posrednik pri zapošljavanju studenata.

Ne postupi li u skladu s navedenom obvezom, prijavu je obvezan podnijeti izabrani doktor opće/obiteljske medicine prema zahtjevu ozlijeđene ili oboljele osigurane osobe ili prema prijedlogu nadležnog doktora specijaliste medicine rada, sukladno odredbi članka 128. Zakona, u svezi sa člankom 37., stavkom 3. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljeda na radu i profesionalne bolesti (u daljem tekstu: Pravilnik).

Ako prijava o ozljedi na radu ne bude podnesena u skladu s navedenim odredbama, nadležni Regionalni ured, odnosno Područna služba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, *na pisani zahtjev ozlijeđene ili oboljele osigurane osobe*, pokrenut će i provesti postupak za utvrđivanje i priznavanje ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti, a u skladu sa člankom 37., stavkom 4. Pravilnika.

Uz prijavu o ozljedi na radu, odnosno pisani zahtjev za priznavanjem ozljede na radu, sukladno članku 38., stavku 2. Pravilnika, potrebno je priložiti medicinsku i drugu dokumentaciju kojom se može dokazati da je nastanak ozljede, odnosno bolesti i mjesto nastanka ozljede odnosno bolesti uzročno-posljedično vezan uz obvezu i proces rada. U tom smislu, ako se ozljeda dogodila prilikom rada studenta, zaposlenog kod poslodavca putem Student servisa, pisano očitovanje poslodavca o okolnostima nastanka predmetne ozljede, dostavljeno uz prijavu ili zahtjev za priznavanjem ozljede na radu, pridonijet će pravilnom utvrđivanju činjenica u pokrenutom postupku.

2. Djelatnica je teže ozlijeđena na putu na posao u prometnoj nezgodi u kojoj je sudjelovala kao vozačica mopeda kojim je dolazila na posao. Prilikom policijskog očevida utvrđeno je da je djelatnici istekla prometna dozvola, odnosno da vozilo kojim je upravljala nije bilo registrirano. Utječe li navedeno na priznavanje prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu?

Člankom 67., točkom 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 80/13. i 137/13.) propisano je da se *ozljedom na radu ne smatra ozljeda do koje je došlo zbog skrivljenog, nesavjesnog i neodgovornog ponašanja* na radnom mjestu, odnosno pri obavljanju djelatnosti, kao i *na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto*.

Člankom 238., stavkom 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama (N.N., br. 67/08., 48/10., 74/11., 80/13. i 158/13.) propisano je da motorna i priključna vozila smiju sudjelovati u prometu na cesti ako su registrirana i ako imaju važeću prometnu dozvolu, a stavkom 7. istog članka predviđena je novčana kazana u slučaju nepoštovanja navedene odredbe.

Ako je pravomoćnom odlukom o prekršaju utvrđena prekršajna odgovornost zbog počinjenog prekršaja iz članka 238. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, nisu ispunjeni uvjeti za priznavanjem prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu primjenom članka 67., točke 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. Radi se o skrivljenom ponašanju u prometu zbog postupanja u suprotnosti s odredbama Zakona o sigurnosti prometa na cestama i počinjenog prekršaja.

3. Poslodavac zapošljava strane državljane - pogranične radnike. Kakav je postupak u slučaju ozljede na radu takvog djelatnika? S obzirom da se radi o djelatnicima s pograničnih područja, dnevnim migrantima iz države članice Europske unije, koji imaju svojeg liječnika obiteljske medicine u državi prebivališta, može li njihov doktor ispuniti dio obrasca prijave o ozljedi na radu koji se odnosi na izvješće izabranog doktora opće/obiteljske medicine ili strani djelatnici trebaju izabrati i doktora u Hrvatskoj?

Sukladno Uredbi broj 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. godine o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti kao osnovnoj uredbi te Uredbi broj 987/2009 od 16. rujna 2009. godine kao provedbenoj, koje Republika Hrvatska primjenjuje danom pristupanja Europskoj uniji od 1.7.2013. godine, pogranični radnik ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu u državi zaposlenja (članak 18., stavak 1. Uredbe 883/2004), a također i u državi članici prebivališta (članak 17. Uredbe 883/2004), na teret nadležnog nositelja.

Pogranični radnici koji imaju prebivalište u državi članici Europske unije, a rade u Republici Hrvatskoj, zdravstveno su osigurani u Republici Hrvatskoj i njihov nadležni nositelj zdravstvenog osiguranja je Zavod.

Budući da se radi o osiguranicima Zavoda, na njih se u svezi pretrpljene ozljede na radu primjenjuju propisi važećeg zakonodavstva Republike Hrvatske (Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju te Pravilnik o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti - u daljem tekstu: Pravilnik).

Na osnovi navedenog, *pogranični radnik može odabrati hrvatskog doktora opće/obiteljske medicine koji će popuniti tiskanicu prijave o ozljedi na radu, u dijelu koji se odnosi na izvješće izabranog doktora opće/obiteljske medicine.*

Ujedno, postupak utvrđivanja ozljede na radu može pokrenuti bez dostavljenog izvješća izabranog doktora opće/obiteljske medicine, a sukladno članku 37., stavku 4. Pravilnika, u slučajevima kada osiguranik sam podnosi prijavu.

4. Poslodavac je revidirao procjenu opasnosti radnih mjesta zaposlenika koji rade na računalu dulje od pola radnog vremena. Radnike bi uputio na prethodne preglede kod nadležnog doktora specijaliste medicine rada zbog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za navedena radna mjesta. Snosi li Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje troškove navedenih pregleda?

Sukladno članku 5., stavku 1. Pravilnika o sigurnosti i zaštiti zdravlja pri radu s računalom (N.N., br. 69/05.) *poslodavac je obavezan izraditi procjenu opasnosti za sva radna mjesta s računalom*, imajući u vidu moguće opasnosti od narušavanja zdravlja radnika, posebice zbog vidnog, statodinamičkog i psihičkog napora.

Temeljem članka 10., stavka 1., alineje 1. spomenutog Pravilnika poslodavac je obavezan u sklopu preventivnih pregleda osigurati pregled vida radnika kod specijaliste medicine rada prije zapošljavanja na radnom mjestu s računalom.

Poslodavac, na osnovi članka 12. navedenog Pravilnika, mora postojeće radno mjesto koje je u uporabi na dan stupanja na snagu predmetnog Pravilnika prilagoditi zahtjevima utvrđenim Pravilnikom u roku od četiri godine od dana njegovog stupanja na snagu (14. lipnja 2005.).

Člankom 13. Pravilnika propisano je da *obveze prema odredbama članka 5. i 10. Pravilnika počinju teći u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Pravilnika.*

S obzirom da u navedenom slučaju poslodavac nije u naznačenim rokovima postupio u skladu s propisanim obvezama, radi se o izvanrednim pregledima. Njihove troškove namiruje poslodavac.

5. Poslodavac zapošljava građevinske radnike koji često obavljaju poslove na terenu. S obzirom da određenom broju radnika rok za obavljanje redovnih periodičnih pregleda istječe u vrijeme kada se nalaze izvan mjesta sjedišta tvrtke, može li ih poslodavac, na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, uputiti na periodični pregled prije odlaska na teren?

Datum do kojeg treba ponoviti provjeru zdravstvene sposobnosti naznačen je u uvjerenju o zdravstvenoj sposobnosti radnika za obavljanje određenih poslova (obrazac RA-2) iz članka 6. Pravilnika o poslovima na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti (N.N., br. 70/10.).

Troškove periodičnih pregleda obavljenih u rokovima propisanim člankom 5. navedenog Pravilnika u cijelosti namiruje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, a zbog istaknutih razloga poslovne prirode suglasan je s obavljanjem periodičnih pregleda i do 30 dana ranije od propisanog roka.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje upućuje poslodavce na pravovremeno planiranje poslovnih procesa i ispravnu organizaciju rada kako bi se periodični pregledi radnika mogli obaviti u propisanim rokovima.

Veronika Laušin, dr. med.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb